

гончарства, кераміки в Україні (за публікаціями 2013 року) «Ке-ГоКе – 2016».

- **1-2 грудня** відбулась міжнародна конференція "Масове насильство та геноциди на українських землях у 1930-1940-х роках».
- **2 грудня** відбувся Методичний семінар на тему: "Система електронного навчання та форми організації самостійної роботи студентів».
- **8 грудня** відбулася зустріч із відомим українським художником Романом Мініним.
- **9 грудня** відбулася 34-а Міжнародна краєзнавча конференція молодих учених «Краєзнавство та пам'яткознавство (до 50-річчя Українського товариства охорони пам'яток історії і культури)».
- **13 грудня** відбулася лекція проф. Вроцлавського університету пані А. Матусяк на тему: «Польській погляд на постколоніальні та деколоніальні студії у світлі досліджень літератури Центральної і Східної Європи після 1989 р.».
- **16 грудня** відбувся науковий семінар «Баланс трансформації: українська історіографія через 25 років після розпаду СРСР».
- **20 грудня** відбулася презентація книги «Живи, и умирать не надо!» Творческое наследие Владислава Эллиса и Владимира Одинокова. 1945-1947 гг. Стихи и иллюстрации, созданные в лагере для перемещенных лиц.
- **23 грудня** з нагоди святкування Дня працівників архівних установ України на факультеті був проведений круглий стіл «Інформаційні технології в архівній справі».
- **23 грудня** до Дня працівника архівних установ у приміщенні Музею історії ХНУ відбулося відкриття виставки «Солодка історія Харкова: за матеріалами архіву Харківської бісквітної фабрики, Державного архіву Харківської області та Центрального державного науково-технічного архіву».

Звіт про наукову роботу історичного факультету за 2016 р.

2016 р., як і попередні, був досить результативним для історичного факультету. Про це свідчить рейтинг кафедр університету. Факультет і його підрозділи минулого року посіли високі місця серед кафедр гуманітарного спрямування.

Протягом року на факультеті відбулися деякі кадрові зміни. На кафедрі історіографії, джерелознавства та археології почав працювати новий викладач Є. С. Рачков, Навчальну лабораторію історичної інформатики очолив Є. Ю. Захарченко

За якісним кадровим складом показник історичного факультету вже протягом тривалого часу один із найкращих у цілому в університеті. На сьогодні частка науково-педагогічних працівників, що мають наукові ступені та вчені він становить 100 %. Для порівняння по університету 64 % науково-педагогічних працівників мають наукові ступені.

Двоє співробітників факультету минулого року захистили кандидатські дисертації – це вже згадані Є. С. Рачков та Є. Ю. Захарченко.

Уже традиційний рейтинг науково-педагогічних працівників відображає результати роботи співробітників факультету. Перші п'ять місць посіли відповідно: проф. Посохов С. І., проф. Куделко С. М., доц. Любавський Р. Г., доц. Павлова О. Г., доц. Литовченко С. Д.

У 2016 р. продовжувала роботу Спеціалізована рада із захисту дисертацій, що діє при факультеті. Протягом року на її засіданнях відбувся захист 7-ми кандидатських дисертацій: 5 зі спеціальності «Історія України» і 2 – «Всесвітня історія». Зараз рада на перереєстрації

Вийшли чергові випуски факультетських періодичних видань: «Вісник ХНУ. Серія "Історія"» (вип. 51). За традицією було підготовлено спеціалізований випуск «Вісника ХНУ. Серія "Історія"» (вип. 52), було присвячено університетській історії. Інші наші видання «Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії» (вип. 19), «Старожитності» (вип. 14), «Дриновський збірник» (том 9), «Харківський історіографічний збірник» (вип. 15) зараз знаходяться в друці і мають бути видані найближчим часом.

Усі п'ять періодичних видань факультету є фаховими, тобто вони внесені до затвердженого Департаментом атестації кадрів МОН

України переліку видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних досліджень на здобуття наукових ступенів. У 2016 р. процедуру перереєстрації пройшли «Старожитності» та «Дриновський збірник», який, до речі, тепер зареєстрований як Болгарське видання і має статус іноземного/міжнародного видання.

Задля включення наших періодичних видань до провідних міжнародних наукометричних баз, таких як «Scopus» та «Web of Science», необхідно продовжувати збільшувати частку статей, написаних англійською мовою, і в цьому напрямку діяльності в нас є певні успіхи: співробітники факультету в 2016 р. і надрукували 6 публікацій англійською. Для порівняння, в 2015 р. – 18, в 2014 р. – 12.

Варто зауважити, що наші викладачі пишуть не лише англійською, іншими мовами (болгарська, польська та ін.) було опубліковано 15 статей, тобто іноземними мовами в 2016 р. надруковано 21 стаття. Кількість статей, опублікованих співробітниками факультету в 2016 р., – 127, з них за кордоном видано 45. Для порівняння в 2015 р., – опубліковано 201 статтю, з них за кордоном видано 42, у 2014 р. видано 215 робіт, 88 із них у зарубіжних виданнях.

Хотілося б звернути увагу на ще один важливий показник. У 2016 р. 7 статей у виданнях з імпаکت фактором, для порівняння в 2015 р. таких статей було 25. У виданнях, які включені до бази Скопус цього року опубліковано 2 статті Д. В. Миколенка М. В. Любічева.

Окрім фахових видань, 2016 р. було опубліковано ще кілька збірників наукових праць: «Більське городище в наукових працях Б.А.Шрамка. Збірник наукових праць, присвячений 95-річчю від дня народження вченого»; «VI Луньовські читання. Сучасна музейна експозиція: вимоги часу та нові можливості»: до 60-річчя заснування Пархомівського художнього музею імені А. Ф. Луньова). «Поляки на Харківщині: огляд джерел» (Серія «Джерелознавчі зошити»: Зошит 6); «Византийская мозаика»: Сборник публичных лекций Эллино-византийского лектория при Свято-Пателеимоновском храме»: Социокультурные факторы во внутренней и внешней политике государств древнего мира и средних веков. Сборник материалов научного семинара молодых ученых кафедры истории древнего мира и средних веков»; тези доповідей студентів та аспірантів «Каразінські читання (історичні науки)».

Варто відзначити, що збірники наукових праць, які публікують наші колеги є затребуваними та актуальними. Про це, наприклад,

свідчить той факт, що цього року відбувся X Національний конкурс публікацій з керамології, гончарства, кераміки в Україні, на якому збірник «Ostrogothica», упорядниками якого були проф. Любічев М. В. та доц. Мизгін К. В. посів друге місце в номінації «Кращий науковий збірник».

У 2016 р. співробітниками факультету було опубліковано 12 монографій.

Серед них є колективні, присвяченими університетській тематиці, зокрема «Харківський університет (1917–1941 рр.) у спогадах його викладачів та вихованців», укладами якого були доц. В. Ю. Іващенко, доц. О. І. Красько, доц. Ю. А. Кісельова, проф. С. І. Посохов, проф. Л. Ю. Посохова, проф. С. М. Куделко; також були перекладені та опублікована праця «Людвиг Генрих фон Якоб. Спогади про моє життя», науковим редактором був проф. Посохов С. І.; серед подібних праць не можна не згадати видання «Листи до А. Ф. Луньова», укладачем якого була доц. Павлова О. Г. Варто сказати про працю «Славянофили в воспоминаниях, дневниках, переписке современников», автором якої є О. Д. Каплін. Згадаємо видання Чувпило О.О. одноосібні та у співавторстві, зокрема «Ідейно-політична боротьба в Індійському національному конгресі (20–30-ті роки ХХ ст.)» та «Розвиток сходознавства в Харківському університеті (1805–2015 рр.)». У 2016 р. вийшов другий том видання «Болгары в Российской империи, СССР, странах Балтии и СНГ. Биографическая энциклопедия», автором якого є проф. Станчев М. Г. Співробітники факультету брали участь у написанні колективних монографій, зокрема доц. Домановський А. М. є автором окремих розділів книги «Лицарі Дикого поля. Плугом і мушкетом. Український шлях до Чорного моря». Варто сказати про монографію проф. Калініченко В. В. «Україно-російські відносини: минуле і сучасність»; доц. Любавського Р. Г. «Повсякденне життя робітників Харкова в 1920-ті - на початку 1930-х років». Окремо слід сказати про перевидання книги проф. Посохової Л. Ю. «Православные коллегиумы на пересечении культур, традиций, эпох (конец XVII – начало XIX в.)», яка була спеціально перекладена і опублікована за пропозицією та коштом Німецького історичного інституту в Москві у вельми престижній серії видань.

Також факультет продовжив серію наукових видань, присвячених нашим учителям. У 2016 р. було працю доц. Сайпанової А.О. «Историк-болгарист С.И. Сидельников».

Навчально-методичні видання цього року представлені двома підручниками для восьмого класу загальноосвітніх навчальних закладів. «*Всесвітня історія*», які рекомендовані Міністерством освіти та науки України. Їх авторами є доц. Д'ячков С.В., доц. Литовченко С.Д. Вони також є авторами методичного видання «Зошит для самостійних робіт і тематичного контролю Всесвітня історія. Історія України. 8 клас». Відзначимо, що вийшов другий випуск «Оксфордское руководство по византистике», редакторами якого були проф. Сорочан С. Б. та доц. Домановський А. Н.

Окремо вартий уваги той факт, що курс А. І. Тумакова «Історія країн Азії і Африки Нового часу (кінець XIX – початок XX ст.)», розміщений у системі дистанційного навчання офіційно сертифіковано і тому прирівняно до навчально-методичної праці. Такий досвід маємо на факультеті вперше.

У 2016 р. співробітники факультету традиційно виступали титульними рецензентами, опонентами під час захистів кандидатських і докторських дисертацій, брали активну участь у редагуванні різних видань.

Протягом 2016 р. на історичному факультеті було проведено 10 конференцій, стільки їх було і в 2015 р. то ж ми з вами працюємо стабільно.

Варто назвати наші конференції, які вже стали традиційними: 34-а Міжнародна краєзнавча конференція молодих учених «Краєзнавство та пам'яткознавство (до 50-річчя Українського товариства охорони пам'яток історії і культури)»; 69-та Міжнародна конференція молодих вчених «Каразінські читання». В минулому році також відбулись Конференція учнівських дослідницьких робіт наукового товариства «Нартекс» та VII Луньовські читання. У грудні на факультеті відбулась Міжнародна конференція "Масове насильство та геноциди на українських землях у 1930-1940-х роках". Знаюю серед фахівців є конференція «Астаховські читання» (XIV) були присвячені темі «Своє» й «чуже» в історичній пам'яті та історіописанні». Окремо слід сказати про пам'ятні конференції, присвячені нашим видатним колегам. Мова йде про VIII Дриновські читання, присвячені 100-річчю від дня народження професора С. І. Сідельнікова та 10-річчю створення Центру болгаристики та балканських досліджень імені М. Дринова; X наукова конференція «Проблеми історії та археології України», присвячена 125-річчю професора К. Е. Гриневича

На факультеті проводилися методологічні, методичні та наукові семінари. Відзначимо семінар «Баланс трансформації: українська історіографія через 25 років після розпаду СРСР», в якому взяли участь знані фахівці з різних проблем історіографії. В жовтні відбувся науковий семінар «Повсякденне життя робітників в УСРР у 1920-1930-ті роки: спогади, образи, практики», в якому взяли участь колеги з Києво-Могилянської академії та Центрального державного наукового архіву України.

До дня архівіста кафедра історіографії, джерелознавства та археології провела круглий стіл «Інформаційні технології в архівній справі», присвячений актуальним проблемам розвитку сучасних технологій в архівних установах.

Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків продовжила реалізацію проекту з організації щомісячних публічних читань із візантиністики у Свято-Пантелеймонівському храмі м. Харкова. Навчальна лабораторія історичної інформатики активно долучалася до організації науково-практичних семінарів. Так, разом із Програмою східноукраїнських студій імені Ковальських Канадського інституту українських студій проведено низку семінарів з обговорення текстів українознавчих досліджень.

Варто відзначити неформальні методологічні рідінг-семінари, на яких викладачі та студенти обговорюють праці відомих вчених, присвячені проблемам методології історії. Такі семінари з'явилися за ініціативи доц. Ю. А. Кісельової.

У 2016 р. на факультеті було декілька циклів лекцій запрошених дослідників. Так, в жовтні за ініціативи кафедри історіографії, джерелознавства та археології у співпраці з Програмою східноукраїнських студій імені Ковальських Канадського інституту українських студій відбувся цикл лекцій Андреаса Буллера, доктора філософії, референта Міністерства інтеграції землі Баден-Вюртемберг (Штутгарт, ФРН).

Окрім цього було проведено чимало презентацій різних наукових та науково-популярних видань, зустрічей з журналістами, директорами архівів, митцями.

Варто сказати про виставки, які відбувалися в приміщенні Музею історії університету. Особливу увагу привернули виставки «Світ університетських речей», виставки бон і монет з колекцій викладачів

та студентів Університету, "Місця пам'яті" Харківського університету другої половини ХХ - початку ХХІ століття, на яких були представлені рідкісні матеріали що відображають значення «місць пам'яті» Харківського університету у збереженні самосвідомості університетської корпорації, її уявлень про власне минуле.

У 2016 р. міжнародні зв'язки нашого факультету набули подальшого розвитку. Особливо слід відзначити в цьому плані плідну роботу наших центрів: Центру болгаристики і балканських досліджень імені М. Дринова (співробітництво з болгарськими і сербськими колегами). Напрямок співпраці з польськими колегами активно розвиває Л. Ю. Посохова.

В 2016 р. продовжилась співпраця із закордонними міжнародними фондами. Л. Ю. Посохова спільно з Німецьким історичним інститутом у Москві працює над реалізацією проекту «Вивчення мов у Російській імперії в ХVІІІ ст. Біографії та документи». Вона також є керівником держбюджетної науково-дослідної теми «Університетська культура в українському інтелектуальному просторі (ХІХ – початок ХХІ ст.)».

Варто відзначити один із найбільших за обсягом фінансування грант європейського фонду Жана Моне «Історія об'єднаної Європи: ідеї, проекти та інтеграція», за підтримки програми Еразмус +. Учасниками цього проекту є викладачі кафедри нової та новітньої історії Станчев М. Г., Страшнюк С. Ю. та Ченчик Д. Володимирович

Протягом 2016 р. історичний факультет активно популяризував результати своєї наукової діяльності. На його сайті регулярно оновлювалася інформація про наукові заходи. Регулярні виступи наших співробітників на обласному телебаченні сприяють популяризації наукових знань.

Однією з основних форм організації так званої «молодої науки» на факультеті є проведення конференцій, круглих столів та семінарів. Минулого року було проведено дві міжнародні конференції молодих вчених: «69-ті Каразинські читання (історичні науки)» (понад 150 учасників); 34-а Міжнародна краєзнавча конференція молодих учених «Краєзнавство та пам'яткознавство (до 50-річчя Українського товариства охорони пам'яток історії і культури)» (близько 60 учасників). Під час цих заходів наукові доповіді студентів та аспірантів факультету неодноразово були відзначені іменними преміями (М. С. Дринова, А. Г. Слюсарського, П. Т. Тронька, П. Ф. Луньова та інш.). Їхній

повний перелік є на факультетському сайті. У 19-му випуску збірника «Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії», що готується до друку, серед іншого, вміщено дві статті, присвячені історії та сучасним тенденціям проведення цих конференцій.

9 - 11 листопада 2016 р. відбулася робітня для молодих науковців (аспірантів) «Ремесло історика: роль гіпотези при написанні дисертаційної праці». У семінарі взяв участь 21 аспірант з Харкова, Київа, Чернігова, Полтави, Дніпропетровська, Черкас та Львова. Захід був профінансований за рахунок Програми імені Ковальських Канадського інституту українських студій.

У 2016 р. достатньо високою була мобільність студентів та аспірантів як в Україні, так і за її межами.

14 – 15 березня 2016 року студенти О. Новак та О. Гела взяли участь у семінарі-робітні «Публічна історія сьогодні: усні оповіді, локальна пам'ять і спільнота», що відбувався у Львові на базі Українського Католицького Університету (УКУ) та Центру міської історії Центрально-Східної Європи.

Наприкінці травня 2016 року студенти та молоді науковці історичного факультету під керівництвом Людмили Юріївни Посохової взяли участь у вже традиційному Програмному Архівознавчому об'їзді, який був організований Інститутом історії Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні. У ході об'їзду вони мали можливість ознайомитися з особливостями системи архівних закладів Польщі, інноваційними технологіями та науковими досягненнями польських архівістів. Протягом 17-31 серпня, як і минулого року, група студентів історичного факультету разом із співробітниками Германно-Слов'янської археологічної експедиції взяли участь у розкопках на території Польщі, які з 2000 року проводить Інститут археології Варшавського університету. Аспірантка кафедри історії України С. Нижнікова 9-12 червня 2016 р. взяла участь у 7-й міжнародній літній школі з історії освіти, що відбулася на базі Університету Гронінгену у м. Гронінген (Нідерланди). 26 червня – 3 липня 2016 р. вона ж взяла участь у Шостій Літній школі «Соціальна думка Митрополита Андрея Шептицького», що відбулася на базі Інституту релігії та суспільства Українського католицького університету у м. Львів.

Окремо необхідно відзначити успіхи наших студентів й аспірантів у різноманітних наукових конкурсах та олімпіадах.

Студентка історичного факультету О. Гела (наук. керівник – доц. Іващенко В. Ю.) у 2016 р. стала переможцем конкурсу студентських наукових робіт на здобуття премії імені Ковальських у галузі українознавства.

13 травня – 10 червня 2016 р. у Харкові відбувся конкурс студентських проектів «Харків – місто молодіжних ініціатив». Студент третього курсу О.Новак (науковий керівник – проф. Посохова Л. Ю.) із проектом «Пам'яткоохоронна робота у Харкові за доби Радянської України (1919 – 1930-ті рр.) як теоретична основа для збереження архітектурно-містобудівного надбання міста» посів третє місце.

7-9 листопада на базі Київського національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова відбувся п'ятий міжнародний студентський турнір з історії, в якому взяли участь 24 команди з різних областей України. Команда історичного факультету Каразінського університету у складі В. Ткаченко (капітан) (V курс), О. Новака (IV курс) та К. Чечкіної (III курс) повторила успіх минулого року, посівши друге місце.

Активно та плідно працювали студентські наукові гуртки факультету. Регулярно (переважно – раз на місяць) проходять їхні засідання.

23 грудня 2016 року з нагоди святкування Дня працівників архівних установ України, на історичному факультеті був проведений круглий стіл «Інформаційні технології в архівній справі». Основою для обговорення стали аналітичні записки, підготовлені студентами, що навчаються в магістратурі.

Серед проблем молоді науки на історичному факультеті у звіті за минулий рік була відзначена пасивність значної кількості студентів стосовно участі в конкурсах наукових робіт.

Цього року у Міністерському конкурсі студентських наукових робіт у галузі «Історичні науки» взяли участь троє студентів: О. Махонін (науковий керівник – доц. Тумаков О.І.), В. Білик (науковий керівник – проф. Станчев М. Г.) та Д. Соляник (науковий керівник – доц. Єремєєв П. В.). Вони пройшли університетський етап, зараз роботи названих студентів відправлені на всеукраїнський етап.

Відомості про авторів

Буйнов Юрій Володимирович – кандидат історичних наук, доцент-консультант кафедри історіографії, джерелознавства та археології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Бардола Костянтин Юрійович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Гришель Алексей Михайлович – аспірант Республіканського інституту вищої школи (Мінськ, Республіка Біларусь)

Домановський Андрій Миколайович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Духопельніков Володимир Михайлович – кандидат історичних наук, професор, в.о. завідувача кафедри історії Східної Європи Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Йолкін Анатолій Іванович – кандидат історичних наук, доцент кафедри нової та новітньої історії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Клименко Оксана Михайлівна – аспірантка кафедри історії Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Куделко Сергій Михайлович – кандидат історичних наук, професор кафедри історіографії, джерелознавства та археології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Куліков Володимир Олександрович – кандидат історичних наук, докторант кафедри історії України Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Ліман Сергій Іванович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри туристичного бізнесу Харківської державної академії культури

Любавський Роман Геннадійович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Мілютин Сергій Юрійович – аспірант кафедри всесвітньої історії Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка